**PRÁVNICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY**

OBOR VEŘEJNÁ SPRÁVA

KATEDRA OBČANSKÉHO PRÁVA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

# Znalecké dokazování v civilním soudním řízení

Gabriela Uhlířová

Akademický rok 2011/2012

## Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma **Znalecké dokazování v civilním soudním řízení** zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem při jejím zpracování použila, průběžně cituji v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

……

Gabriela Uhlířová

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce, JUDr. Petru Lavickému, Ph.D. za čas, vstřícnost i trpělivost, které mi v průběhu zpracování věnoval.

# OBSAH


1 ÚVOD ..... 5

2 ZNALEC ..... 7

2.1 Právní úprava ..... 7

2.2 Znalec – fyzická osoba ..... 8

2.2.1 Znalci zapsaní do seznamu ..... 8

2.2.2 Znalci nezapsaní do seznamu ..... 9

2.2.3 Práva a povinnosti znalců ..... 10

2.3 Znalecké ústavy ..... 11

2.4 Odpovědnost za výkon znalecké činnosti ..... 12

3 ZNALECKÝ POSUDEK - POJEM, VÝZNAM, FUNKCE ..... 14

4 PRŮBĚH ZNALECKÉHO DOKAZOVÁNÍ ..... 15

4.1 Úvodní výklad ..... 15

4.2 Odborné posouzení orgánem veřejné moci a znalcem ..... 16

4.3 Výběr osoby znalce ..... 18

4.4 Zadání znaleckého posudku soudem ..... 18

4.5 Znalecký posudek předložený účastníkem ..... 19

4.6 Náležitosti znaleckého posudku ..... 21

4.7 Provádění důkazu znaleckým posudkem ..... 22

4.8 Hodnocení znaleckého důkazu soudem ..... 25

5 NÁKLADY SPOJENÉ SE ZNALECKÝM DOKAZOVÁNÍM ..... 26

5.1 Odměňování znalců ..... 26

5.2 Náhrada nákladů vynaložených znalcem ..... 27

5.3 Rozhodnutí soudu o náhradě nákladů za znalecké dokazování ..... 28

6 ZÁVĚR ..... 30

7 RESUME ..... 32

8 SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY ..... 33

8.1 Literatura ..... 33

8.2 Právní předpisy ..... 33

8.3 Judikatura ..... 34

8.4 Ostatní zdroje ..... 34

# 1 ÚVOD

Zjištění skutkového stavu, jako základního předpokladu pro přijetí rozhodnutí soudu, probíhá v civilním soudním řízení sporném podle zásady projednací, tj. odpovědnost za jeho zjištění mají sporné strany. Za tím účelem jsou povinny uvést všechny rozhodné skutečnosti, které se týkají projednávané věci, a rovněž navrhnout důkazy, resp. označit důkazní prostředky, jejichž prostřednictvím lze ověřit pravdivost jejich tvrzení. V nesporném řízení nese tuto odpovědnost soud ve smyslu uplatnění zásady vyšetřovací. Soud je tedy povinen, za součinnosti účastníků, vyhledat nejen skutečnosti, potřebné pro rozhodnutí ve věci, ale také ohledně nich provést dokazování.

Důkazní řízení, které probíhá v rámci civilního soudního řízení, je jednou z jeho nejdůležitějších částí.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ) v ustanovení § 125 uvádí, že za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména jsou to výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzický a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků.

K posouzení takových skutečností, ke kterým nemá potřebné odborné znalosti, je nutné využít buď odborná vyjádření, nebo potvrzení orgánů veřejné moci. Častěji však soud přistoupí k ustanovení znalce za účelem provedení znaleckého posudku. Stěží si lze představit soud, resp. soudce, který by bez odborného posouzení rozhodoval ve věci, kde by bylo třeba vysoce odborných znalostí např. z oboru stavebnictví, ekonomie, zdravotnictví, informačních technologií, atd.

Vzhledem k rostoucí frekvenci odborných věcí vyskytujících v civilních soudních řízeních, roste i počet řízení, v nichž je nezbytné využití znalecké činnosti. Je třeba si uvědomit, že kvalitní a včasné zpracování znaleckého posudku má (zásadní) vliv na délku i výsledek mnoha soudních řízení. Vždyť podání znaleckého posudku, který vykazuje nedostatky, ať již základní či dílčí, může vést nejen ke zcela zbytečným průtahům v soudním řízení, ale též k případným újmám účastníků řízení. Považuji proto za přínosné, že ve věcném záměru nového zákona o zapsaných znalcích najdeme ustanovení, které bude znalcům, po

jejich jmenování, avšak před zahájením činnosti, ukládat povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem činnosti.

Tyto důvody mne vedly k volbě tématu bakalářské práce. Můj záměr směřuje k rozboru problematiky znaleckého posuzování, a to i vzhledem k nově připravované právní úpravě v podobě nového zákona o zapsaných znalcích.

Při zpracování vycházím především z pramenů, které uvádím v příloze práce, tedy příslušných právních předpisů, jejich komentářů, literatury a judikatury vyšších soudů.

Uvedené zdroje mi umožnily jednak seznámit se a analyzovat právní úpravu znaleckého dokazování (zvláště v souvislosti s významnou novelizací z poslední doby), jednak poukázat na rozdíly v těchto právních úpravách a na problematické okruhy otázek, týkající se výkonu znalecké činnosti. K některým z nich jsem se pokusila zaujmout i vlastní stanovisko.

# 2 ZNALEC

## 2.1 Právní úprava

Právní úprava postavení znalce a jeho činnosti se nachází ve více předpisech.

Jedním z klíčových předpisů je zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZT“). Ten upravuje především výkon znalecké činnosti, jmenování a odvolávání znalců, odměňování a náhradu nákladů znalců, znaleckou činnost ústavů, zároveň i působení znalců, nezapsaných do seznamu, a v neposlední řadě i odpovědnost znalců za výkon jejich činnosti.

Prováděcím předpisem k ZZT je vyhláška č. 37/1967 Sb., o provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „prováděcí vyhláška“). Tato vyhláška obsahuje podrobnosti o jmenování a odvolávání znalců, resp. pozastavení a zániku jejich funkce, ověřování podmínek pro jmenování znalce, o seznamu znalců včetně ústředního seznamu znalců, o seznamu ústavů, které vypracovávají znalecké posudky a jejich odměňování, o základních znacích, kterými znalec disponuje (znalecká pečeť, znalecký deník, apod.), o výkonu znalecké činnosti, o odměnách za znalecké posudky a výkony, včetně náhrad nákladů v souvislosti s nimi vzniklých.

Tyto právní předpisy byly v poslední době novelizovány. Stalo se tak prostřednictvím zákona č. 444/2011 Sb., s účinností od 1. 1. 2012. Jedná se o dlouhodobě avizovanou novelu ZZT. K nejdůležitějším lze přiřadit změny v oblasti předpokladů pro jmenování znalců (obecné předpoklady nově rozšířeny o podmínku bezúhonnosti, způsobilosti k právním úkonům v plném rozsahu a podmínku, že osoba znalce nebyla v předchozích 3 letech vyškrtnuta ze seznamu)[1]. Ještě u jednoho předpokladu pro ustanovení znalcem došlo k posunu, a to z důvodu souladu právní úpravy ČR s komunitárním právem, neboť stávající podmínka českého státního občanství nebyla v souladu s právní úpravou volného pohybu služeb v rámci EU[2].

[1] Ustanovení § 4 odst. 1 ZZT.

[2] K tomu *Důvodová zpráva k zákonu č. 444/2011 Sb., změna zákona o znalcích a tlumočnících*, Poslanecká sněmovna Parlamentu, 2011. ASPI ID: LIT39539CZ

Nezbytným předpisem, upravujícím znalecké dokazování v civilním soudním řízení, je občanský soudní řád, a to v části třetí, hlavě druhé.

Právní úprava rozlišuje mezi znalci, zapsanými nebo nezapsanými do seznamu a znaleckými ústavy. Podrobněji se jim budu věnovat v následujících podkapitolách.

## 2.2 Znalec – fyzická osoba

### 2.2.1 Znalci zapsaní do seznamu

Z ustanovení § 2 odst. 1 ZZT vyplývá, že znaleckou činnost mohou vykonávat zásadně pouze znalci, zapsaní do seznamu znalců. Seznam znalců je veřejně přístupný a vede ho každý krajský soud a též ministerstvo spravedlnosti, které spravuje seznam ústřední.

Návrh na jmenování znalce může předsedovi krajského soudu podat kterýkoli státní orgán, vědecká instituce, vysoká škola, nebo organizace, u nichž takový kandidát pracuje. Současně tak může učinit i sám žadatel.[3]

Podmínky a způsob jmenování stanovuje jak ZZT, tak i jeho prováděcí vyhláška. Znalci a tlumočníci jsou pro konkrétní obor, odvětví a specializaci jmenováni ministrem spravedlnosti nebo jím pověřenými předsedy krajských soudů.

Problematice znalců se věnoval i Veřejný ochránce práv. Ve své zprávě uvádí, že řeší stížnosti uchazečů o znaleckou činnost stran jejich jmenování. Mimo jiné konstatuje: *„Zda bude někdo jmenován znalcem (či odvolán z funkce znalce), je realizací oprávnění ministra spravedlnosti (resp. pověřeného předsedy krajského soudu).“* V závěru zprávy ke zmíněnému vyjadřuje následující: *„Při splnění stanovených předpokladů by na jmenování znalcem právní nárok měl být. V právní úpravě nelze zakotvit nárok znalce na to, aby orgány veřejné moci využívaly jeho služeb v konkrétních případech, samotné jmenování soudním znalcem – a tedy zápis do příslušného seznamu – je však podle názoru ochránce svou povahou záležitostí evidenční a není tedy důvod, aby bylo osobě, která splňuje všechny podmínky pro jmenování znalcem, toto jmenování odepřeno.“*[4].

---

[3] Ustanovení § 5 odst. 2 ZZT.

[4] Viz příloha *Zprávy Veřejného ochránce práv za 3. čtvrtletí roku 2009* [online]. Veřejný ochránce práv [citováno 7. 5. 2012]. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/zpravy-o-cinnosti/zpravy-pro-poslaneckou-snemovnu/

Do přijetí novely ZZT, provedené zákonem 444/2011 Sb., mohl být znalec odvolán orgánem, který jej jmenoval. Podle platné právní úpravy příslušný předpis se o odvolání nezmiňuje. Zavedl však institut pozastavení práva vykonávat činnost znalce a dále institut zániku tohoto práva. Důvody pro pozastavení výkonu činnosti znalce jsou uvedeny v taxativním výčtu ustanovení § 20 ZZT a pro zánik výkonu činnosti pak v ustanovení § 20a až 20c ZZT. V obou případech rozhoduje ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu.

### 2.2.2 Znalci nezapsaní do seznamu

Osoby nezapsané do seznamu znalců, mohou být v civilním soudním řízení ustanoveny za předpokladu, že mají potřebné odborné znalosti pro výkon znalecké činnosti, že vyslovili se svým ustanovením souhlas a po svém jmenování složili slib. Znalec ad hoc je povinen před podáním posudku složit slib do rukou soudce, který jej ustanovil, tj. v tomto konkrétním případě soudce, který věc projednává. Slib musí mít předepsanou formu, jeho úplné znění můžeme nalézt v ustanovení § 6 odst. 2 ZZT[5]. Po jmenování znalce ad hoc na něj přechází všechna práva i povinnosti znalců v seznamu zapsaných.

Jak důležité je zachování výše uvedeného postupu ustanovení znalce, nezapsaného v seznamu, můžeme nalézt v judikatuře Nejvyššího soudu, která uvádí, že v případě nesložení slibu jde o vadu řízení, která může mít na následek nesprávné rozhodnutí ve věci[6].

Znalec, který všechny uvedené předpoklady splnil, je ustanoven pro posouzení konkrétní odborné otázky (znalec ad hoc). Takové situace vznikají zejména v případech, kdy není pro určitý obor v seznamu zapsán žádný znalec, dále nemůže-li znalec, zapsaný do seznamu, předmětný úkon provést, a konečně, jestliže by provedení úkonu znalcem, zapsaným do seznamu, bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady.

---

[5] DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář.* I. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2009, s. 584.

[6] Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cz 18/72 ze dne 30. 11. 1972, ve kterém se uvádí: *Nesložil-li soudem ustanovený znalec, který není zapsán seznamu znalců (§ 7 zákona č. 36/1967 Sb.), před podáním posudku slib, nelze jeho posudek pokládat za znalecký posudek podle ustanovení § 125 a § 127 odst. 1 OSŘ. Proto v řízení o věci, v níž rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí ustanoveného znalce, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, pokládal-li soud za znalecký posudek a výpověď znalce i úkony ustanoveného znalce, který znalecký slib dosud nesložil".*

### 2.2.3 Práva a povinnosti znalců

Ze zákona o znalcích a tlumočnících vyplývají určitá práva a povinnosti uvedených osob. Znalci jsou především povinni vykonávat znaleckou činnost řádně ve lhůtě stanovené soudem a pouze v tom oboru, pro který byli jmenováni. Svou činnost jsou povinni vykonávat osobně. ZZT připouští výjimku pouze za situace, že to povaha věci vyžaduje; v tomto případě je znalec oprávněn přibrat si k posouzení dílčích otázek konzultanta. Tím ovšem není dotčena odpovědnost ustanoveného znalce, a to i v té části posudku, která byla posouzena konzultantem.

Znalec je povinen o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své znalecké činnosti, a to i po jejím ukončení, zachovávat mlčenlivost (srov. ustanovení § 10a a §10b). Tato povinnost se vztahuje i na konzultanty, případně další osoby, které se na znalecké činnosti podílely. Mlčenlivost může znalce zprostit ten orgán veřejné moci, který jej ustanovil, nebo ten, na jehož objednávku byla znalecká činnost vykonávána[7].

Další povinnost, kterou pro znalce zákon stanoví je, že jsou povinni vést znalecký deník, do kterého zapisují provedení všech posudků, jejich předmět, pro koho byla činnost provedena, výši odměny a výloh a den jejich proplacení. Lze jej vést jak v listinné, tak i elektronické podobě (srov. ustanovení § 15 ZZT).

Mezi základní oprávnění znalce patří výkon jejich znalecké činnosti i mimo obvod krajského soudu, v jehož seznamu jsou zapsáni.

Dalším ze základních práv, které vyplývá přímo ze zákona je, že znalec (znalecký ústav) má právo na odměnu[8]. Znalecká činnost je honorována odměnou, jejíž výše se řídí ustanovením prováděcí vyhlášky, jestliže byl znalecký posudek zadán soudem. V ostatních případech je odměna určena dohodou mezi znalcem (znaleckým ústavem) a zadavatelem zpracování posudku.

---

[7] ŠKOCH, P.: *Znalec a občanské soudní řízení* [online]. Znalecký portál [citováno 3.5.2012]. Dostupné z: http://www.znaleckyportal.cz/index.php?view=article&catid=204:znalelectvi-obecne&id=183:znalec-a-obcanske-soudni-rizeni&format=pdf&option=com_content&Itemid=160

[8] Podrobněji k tomu v kapitole 5 Náklady spojené se znaleckým dokazováním.

## 2.3 Znalecké ústavy

Zákon o znalcích a tlumočnících umožňuje, aby znalecké vyjádření podala fyzická osoba disponující odbornými znalostmi a zkušenostmi; podrobněji jsem těmto osobám věnovala pozornost v předchozích částech.

Pro úplnost zbývá doplnit, že podle uvedeného zákona lze využít pro dané účely rovněž znalecké ústavy. Znaleckými ústavy jsou právnické osoby nebo jejich organizační složky, specializující se na znaleckou činnost[9].

Zákon rozlišuje dvojí znalecké ústavy. V první řadě jsou jimi ústavy nebo jiná pracoviště, která se specializují na znaleckou činnost, v druhé řadě pak ústavy, o kterých se zmiňuje ustanovení § 6 odst. 1 ZZT.

Ze ZZT lze tedy dovodit existenci dvou rozdílných typů ústavů. Prvním typem jsou ústavy, které vykonávají znaleckou činnost jako činnost hlavní, druhým typem pak vysoce specializované instituce na vysoké odborné úrovni.

Stejně jako znalci – fyzické osoby, jsou rovněž znalecké ústavy zapisovány do příslušného seznamu. Seznam vede a o zápisech do něj rozhoduje ministerstvo spravedlnosti[10]. Člení se na dva oddíly. Do prvního oddílu se zapisují znalecké ústavy, specializované na znaleckou činnost (tj. ty, které vykonávají tuto činnost jako hlavní). Do druhé oddílu seznamu se zapisují vysoké školy, popř. jejich součásti, veřejné výzkumné instituce a dále jiné osoby veřejného práva nebo jejich organizační složky, které jsou zaměřeny na vědeckovýzkumnou činnost v příslušném oboru. Pokud jde o vysoké školy nebo jejich součásti, lze je zapsat do seznamu znaleckých ústavů pouze za předpokladu, že mají v příslušném nebo příbuzném oboru akreditován doktorský studijní program. Typické pro tento tzv. druhý typ je, že se zabývají zejména zpracováním takových znaleckých posudků, které vyžadují zvláštní vědecké posouzení.

K ustanovení podání znaleckého posudku znaleckým ústavem mohou soudy v civilním řízení přistoupit ve výjimečných, zvláště obtížných případech, které vyžadují zvláštní vědecké posouzení nebo v případě přezkoumání posudku podaného znalcem[11]. Dosavadní praxe však

---

[9] Ustanovení § 21 odst. 1 ZZT.

[10] V ustanovení § 6 prováděcí vyhlášky je uvedeno, že zápisy do seznamu jsou uveřejňovány ministerstvem spravedlnosti v Ústředním věstníku.

[11] Ustanovení § 127 odst. 3 OSŘ.

ukazuje, že soudy i ve složitých případech přistupují zejména k ustanovení znalců, a teprve až v případech, kdy je zapotřebí přezkumu znaleckého posudku, dojde k ustanovení znaleckého ústavu.

Dochází ovšem i k situacím, kdy je nutný přezkum posudku, který vypracoval znalecký ústav. Jak vyplývá z judikatury, i přesto, že přezkum takového nebývá obvykle svěřován jedinému znalci (pravidlem je spíše přezkum posudku znalce znaleckým ústavem), nelze a priori tento postup označit za vadný[12].

Domnívám se, že na znalecké ústavy by nemělo být pohlíženo jako na „nejvyšší instanci“ co se týká kvality zpracování posudku. Může se zdát, že znalecký ústav je sám o sobě zárukou kvality zpracování posudku. Podstatnější se mi jeví spíše osoba znalce, která posudek podává, a to její odbornost, zkušenosti a poctivost.

## 2.4 Odpovědnost za výkon znalecké činnosti

Znalec se při výkonu své činnosti může dopustit porušení povinností. Zákon o znalcích a tlumočnících stanovil sankce za tato porušení, které zákon označuje jako správní delikty. Správní delikty podle ZZT projednává v prvním stupni Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu.

Rozlišuje pak mezi porušením povinnosti, jehož se dopustil znalec – fyzická osoba, nebo znalecký ústav.

Znalec – fyzická osoba se dopustí porušení povinnosti, tj. ve smyslu ustanovení § 25a ZZT přestupku a to tím, že:

- nevykoná znaleckou činnost ve stanovené řádně a ve stanovené lhůtě,
- nevykoná-li znaleckou činnost v rozporu s ustanovením § 10 ZZT osobně,
- nepoučí osoby, které se podílely na znalecké činnosti o povinnosti zachovávat mlčenlivost,
- odmítne bez vážných důvodů soudu podat znalecký posudek,
- opakovaně nepodepíše znalecký posudek nebo nepřipojí otisk pečeti na písemný znalecký posudek,
- nevede znalecký deník, resp. jej nevede řádně,

[12] K tomu Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2414/2008 ze dne 26. 8. 2010.

- odměnu za podání znaleckého posudku nesprávně vyúčtuje,
- činnost znalce vykonává v době, kdy mu bylo pozastaveno právo jejího výkonu.

Za výše uvedené přestupky hrozí pokuta, podle povahy porušené povinnosti stanovené zákonem, ve výši do 50.000,- Kč, resp. do 100.000,- Kč, nebo sankce v podobě vyškrtnutí ze seznamu znalců.

Ústav se dopustí porušení povinnosti, tj. ve smyslu ustanovení § 25b ZTT správního deliktu a to tím, že:

- nevykoná znaleckou činnost ve stanovené řádně a ve stanovené lhůtě,
- nevykoná-li znaleckou činnost v rozporu s § 10 ZZT osobně,
- nepoučí osoby, které se podílely na znalecké činnosti o povinnosti zachovávat mlčenlivost,
- podá znalecký posudek ve věci, z níž byl jako ústav vyloučen,
- bez vážných důvodů odmítne soudu podat znalecký posudek,
- opakovaně nepodepíše znalecký posudek nebo nepřipojí otisk pečeti na písemný znalecký posudek,
- nevede znalecký deník, resp. jej nevede řádně,
- odměnu za podání znaleckého posudku nesprávně vyúčtuje.

Za výše uvedené správní delikty se uloží, opět podle povahy porušené povinnosti stanovené zákonem, sankce ve výši do 100.000,- Kč, resp. do 200.000,- Kč, sankce v podobě vyškrtnutí ze seznamu znaleckých ústavů.

Odpovědnost za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezahájil řízení do 1 roku (subjektivní lhůta) ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však uplynutím 3 let (objektivní lhůta) ode dne, kdy byl spáchán.

„Jestliže zjištěné porušení uložené tímto zákonem nelze posoudit jako správní delikt, postižitelný podle tohoto nebo jiného zákona nebo jako přestupek podle zákona o přestupcích anebo jako trestný čin, může ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu udělit znalci nebo ústavu písemnou výstrahu“[13].

[13] Ustanovení § 25d, věta první, ZZT.

# 3 ZNALECKÝ POSUDEK - POJEM, VÝZNAM, FUNKCE

Do rámce důkazních prostředků, s nimiž tradičně právní úprava počítá, a které se v početné míře uplatňují v praxi, náleží i znalecký posudek. Důležité místo přiznává znaleckému posudku rovněž právní úprava v občanském soudním řádu, která však v tomto směru byla vícekrát novelizována.

S pojmem znaleckého posudku se setkáváme nejen v civilním soudním řízení, ale i v ostatních druzích soudního řízení, a to ve správním soudnictví a trestním řízení. Pro účely této práce bude tomuto institutu věnována pozornost toliko ve vztahu k civilnímu soudnímu řízení.

Důkazní prostředek znaleckým posudkem, který je obsažen v demonstrativním výčtu ustanovení § 125 OSŘ, je dále rozveden v platné právní úpravě, a to v ustanoveních § 127 a §127a OSŘ.

Jak jsem zmínila v úvodu bakalářské práce, soud při poznávání důležitých skutečností se musí opírat o důkazní prostředky, a mimo jiné tedy i o znalecký posudek. Jeho nezbytnost je dána skutečností, že soud nemá vždy dostatek odborných znalostí a zkušeností, které jsou nutné ke skutkovým zjištěním. Jde o to, že *„k vytvoření poznatku o takových skutečnostech nestačí tedy vlastní životní zkušenost soudce, nýbrž je k ní třeba jiná odborná zkušenost a jiné odborné znalosti. Takovou jinou zkušenost a znalost soudci zásadně, tj. pravidelně, nemají“.*[14] Z uvedeného vyplývá, že k utvoření dostatečných poznatků nutných pro zjištění skutkového stavu je třeba využít takových osob, které potřebnými znalostmi a zkušenostmi disponují. Těmito osobami jsou znalci. Soud závěry v jimi předložených posudcích vyhodnotí, aniž by však hodnotil jejich obsah. Podrobněji bude tato otázka řešena v samostatné kapitole.

V době přijetí OSŘ plnil znalecký posudek v rámci důkazních prostředků významnou funkci, ve většině případů se bez něj soud neobešel. Poslední novelizace se snaží, do značné míry, upřednostnit odborné vyjádření orgánů veřejné moci. Přesto jsem přesvědčena, že význam znaleckého posudku, jak bude dále rozvedeno, neklesl, neboť i nadále plní funkci, která mu byla přisuzována již v minulosti.

[14] HANDL, V., RUBEŠ, J. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář. I. díl,* Praha: Panorama, 1985, s. 582.

# 4 PRŮBĚH ZNALECKÉHO DOKAZOVÁNÍ

## 4.1 Úvodní výklad

Jak jsem uvedla již dříve, je znalecký posudek v řadě případů nutným předpokladem pro náležité zjištění skutkového stavu soudem. V jiných případech zákon či soudní judikatura provedení důkazu znaleckým posudkem preferuje.

Mimo obecného pravidla, že soud ustanoví znalce, resp. provede znalecké dokazování v případech, kdy jsou odborné znalosti nezbytné k posouzení skutečností, které by mohly být významné pro rozhodnutí v konkrétní věci, zákon uvádí tzv. povinnost znaleckého posudku. To znamená, že ustanovení občanského soudního řádu v řadě případů posouzení znalcem výslovně vyžaduje. Jedná se o záležitosti, kdy je vedeno řízení o zbavení, omezení nebo navrácení způsobilosti k právním úkonům[15], řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče (tzv. detenční řízení)[16], výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti[17], atd.

Setkat se můžeme i případy, kdy ustanovení znalce vyplývá z povahy věci a též z ustálené judikatury, např. má-li nová hranice mezi pozemky, je nezbytné ustanovit znalce z oboru geodézie[18]. Praxe soudu se ustálila také při provádění důkazu v řízení o určení nebo popření rodičovství, v jehož rámci je zapotřebí ustanovit znalce z oboru genetiky na nejnovější úrovni lékařské vědy[19].

Ukáže-li se, že věc je natolik složitá, nebo mezioborová, může dojít k ustanovení i více znalců. Výsledkem jejich činnosti bude podání společného posudku, nebo několika jednotlivých posudků[20].

Pokud ovšem soud bude mít za to, že je třeba posoudit případy, vyžadující zvláštního vědeckého posouzení, může ustanovit buď přímo k podání znaleckého posudku, nebo jeho

---

[15] Ustanovení § 187 odst. 3 OSŘ – Řízení o způsobilosti k právním úkonům.
[16] Ustanovení § 191d odst. 2 OSŘ – Detenční řízení.
[17] Ustanovení § 336 OSŘ – Ocenění nemovitosti.
[18] WINTEROVÁ, A. a kol.: *Civilní právo procesní,* 4. aktualizované vydání, Praha: Linde, 2006, s. 266.
[19] V dřívější době za tímto účelem prováděna krevní zkouška rodičů a dítěte, v současnosti jde o zjišťování DNA.
[20] DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol.: *Občanský soudní řád I, § 1 až 200za. Komentář.* 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2009, s. 893.

přezkoumání státní orgán, vědecký orgán, vysokou školu, popř. jinou instituci, specializovanou na znaleckou činnost.

## 4.2 Odborné posouzení orgánem veřejné moci a znalcem

Jak vyplývá z procesního předpisu, lze dosáhnout posouzení věci odborníkem více způsoby. Jednak mohou být skutečnosti, k nimž je třeba odborných znalostí, posuzovány znalcem, resp. znaleckým ústavem, jednak orgánem veřejné moci.

Novelou OSŘ, provedenou zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích a další související zákony s účinností od 1. 9. 2011, došlo k zásadní změně v oblasti vzájemného vztahu odborného vyjádření orgánem veřejné moci a znaleckého posudku v rámci důkazního řízení. Změna spočívá v preferenci odborného vyjádření orgánu veřejné moci oproti odbornému posudku znalce.

- Stav do 1. 9. 2011

Právní úprava výše uvedeného vztahu dvou zmíněných důkazních prostředků, vyplývající z ustanovení § 127 OSŘ[21] uváděla: *„Místo posudku znalce lze použít potvrzení nebo odborné vyjádření, o jejichž správnosti nemá soud pochybnosti“.* Z uvedeného je patrno, že OSŘ preferoval posouzení určitých skutečností, k nimž bylo třeba odborných znalostí znalcem, jehož ustanovil po slyšení účastníků. Současně umožnil použití potvrzení či odborného vyjádření (orgánů, fyzických a právnických osob) místo znaleckého posudku. Upřednostňováno však bylo ustanovení znalce soudem[22]. Bylo na úvaze soudu, zda využil znaleckého posudku, nebo mu k ověření skutečností postačilo potvrzení či odborné vyjádření.

V každém případě je třeba mít na paměti, že potvrzení či odborné vyjádření nebylo znaleckým posudek ve smyslu ustanovení § 127 OSŘ, ale mělo povahu listinného důkazu. Při provádění tohoto důkazu k němu soud přistupoval jako k listině. Konečně i obsah tohoto

[21] Konkrétně šlo o ustanovení § 127 odst. 4 OSŘ.

[22] Viz WINTEROVÁ, A. a kol.: *Civilní právo procesní*, 4. aktualizované vydání, Praha: Linde, 2006, s. 268, kde je uvedeno: *„Jen výjimečně lze použít místo posudku znalce potvrzení nebo odborné vyjádření, které si soud vyžádal, a o jehož správnosti nemá soud pochybnosti“*.

listinného důkazu mohl být stranami zpochybněn, a proto soud následně ustanovil znalce a zpravidla jej pověřil vypracováním znaleckého posudku[23].

- Stav po 1. 9. 2011

Nynější právní úprava řeší předmětný vztah jiným způsobem. Zmínku o odborném vyjádření najdeme nyní v ustanovení § 127 odst. 1 OSŘ, ve kterém se uvádí: *„…vyžádá si soud u orgánu veřejné moci odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, ustanoví soud znalce.“* Z porovnání právní úpravy před a po novelizaci vyplývá, že nyní by mělo v zásadě postačit odborné vyjádření orgánu veřejné moci.

Domnívám se, a konec konců z již dříve zmíněné Zpráva Veřejného ochránce práv je zřejmé, že protahování řízení, způsobené ustanovením znalců soudem, bylo v minulosti nespočetněkrát kritizováno odbornou, ale i laickou veřejností. Zpráva označila za jednu z příčin průtahů v soudních řízeních tzv. nadužívání znaleckého dokazování[24]. Předpokládám, že upřednostnění významu odborných vyjádření orgánů veřejné moci pro soudní řízení by mohlo být jednou z možností, jak zmíněnému nadužívání předcházet. Navíc by celé soudní řízení probíhalo nejen rychleji, ale současně i hospodárněji, neboť tím odpadá automatické nákladné vyhotovení znaleckých posudků.

Konečně, jak je patrno z části IV. bod 2. Důvodové zprávy k zákonu č. 218/2011 Sb.: *„Cílem nového znění § 127 je efektivnější a hospodárnější využívání institutu znaleckých posudků v občanském soudní řízení. Nemožnost podání odborného vyjádření bez úplaty dnes znemožňuje požádat o jeho podání soukromé subjekty. Navrhovaná právní úprava se proto navrací k dřívější jednoznačné formulaci, kdy odborná vyjádření byla vyžadována pouze po orgánech a formulačně vyjasňuje, že nejde jen o státní orgány, ale i o orgány územní a profesní samosprávy“*[25].

---

[23] DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář.* I. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2009, s. 586.

[24] Viz příloha *Zprávy Veřejného ochránce práv za 3. čtvrtletí roku 2009* [online]. Veřejný ochránce práv [citováno 7. 5. 2012]. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/zpravy-o-cinnosti/zpravy-pro-poslaneckou-snemovnu/, kde se v bodu 2 uvádí: *„Veřejný ochránce práv se při šetření podnětů týkajících se průtahů v soudních řízeních mnohdy setkává s tím, že v občanskoprávní agendě soudů je hojně užíváno dokazování prostřednictvím znaleckých posudků a je otázkou, zda je ustanovení znalce k vypracování posudku v tolika případech nutné“.*

[25] Viz *Důvodová zpráva k zákonu č. 444/2011 Sb., změna zákona o znalcích a tlumočnících*. Poslanecká sněmovna Parlamentu, 2011, ASPI ID: LIT39539CZ.

## 4.3 Výběr osoby znalce

Jak vyplývá z právní úpravy, soudy se v civilním řízení při výběru znalce řídí zákonem o znalcích a tlumočnících. Primárně je soud povinen ustanovit znalce zapsaného do seznamu, může však přistoupit i k ustanovení znalce ad hoc či znaleckého ústavu[26].

Důležitým znakem osoby znalce je skutečnost, že nesmí mít poměr k věci, dále k orgánům provádějícím řízení (tedy civilnímu soudu), k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům (hovoříme o nepodjatosti). V opačném případě by musel být znalec, vykonávající činnost v konkrétním soudním řízení, vyloučen. Jakmile se znalec dozví o skutečnostech, pro které je z řízení vyloučen, je povinen tuto skutečnost neprodleně oznámit soudu. Obdobně mají tuto povinnost i účastníci řízení. O vyloučení znalce rozhoduje předseda senátu, jímž byl pro podání posudku ustanoven, a to usnesením, proti kterému není přípustné odvolání[27].

Pokud znalec nebyl soudem vyloučen pro podjatost, je povinen posudek podat. Odborné posouzení může znalec odmítnout z důvodů, pro něž svědčí okolnosti, stanovené OSŘ pro odepření výpovědi svědkem. Odmítne-li však, bez vážného důvodu, uložený úkol provést, sdělí to orgánu, v jehož seznamu je zapsán.

## 4.4 Zadání znaleckého posudku soudem

Zpracování znaleckého posudku zadává soud v rámci probíhajícího řízení. V usnesení o ustanovení znalce soud zřetelně, a co nejpřesněji vymezí znalci úkol, ke kterým skutečnostem se má znalec, z hlediska svých odborných znalostí, vyjádřit. Nepřípustné je, aby byla znaleckému posouzení svěřena právní kvalifikace těchto skutečností.[28] Rovněž nelze od znalce vyžadovat, aby v posudku sám činil závěry o skutkovém stavu věci.[29]

Při vymezení je nutno brát v úvahu okolnosti daného případu, je žádoucí uvést, z jakého skutečného stavu má vycházet, k čemu přihlédnout a s čím se má vypořádat. Za situace, kdy prozatímní výsledky dokazování nejsou jednoznačné, resp. nelze z nich dovodit

[26] Podrobněji viz kapitola 2 Znalec.
[27] Viz ustanovení § 17 OSŘ.
[28] DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol.: *Občanský soudní řád I, § 1 až 200za. Komentář.* 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2009, s. 893.
[29] ŠKÁROVÁ, M. a kol.: *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 4. aktualizované vydání podle stavu k 1.9.2009, Praha: Linde, 2009, s. 300.

existenci nebo neexistenci určité skutečnosti, z níž má znalec vycházet při podání svého posudku, lze znalci uložit, aby se vyjádřil alternativně s přihlédnutím k oběma možnostem[30]. Následně, po vymezení a zadání otázek, je znalci zaslán spis včetně všech podkladů, které má soud v daném případě k dispozici, a je mu stanovena lhůta pro vypracování znaleckého posudku[31].

Soud poučí účastníky řízení, svědky a jiné osoby o povinnosti poskytovat znalci potřebnou součinnost při vypracování znaleckého posudku.

Pokud jde o formu podávaného posudku, znalecké ústavy podávají znalecké posudky vždy v písemné podobě. V posudku se uvede zpracovatel a jméno osoby, která je pověřena stvrdit správnost posudku, příp. podat žádaná vysvětlení přímo před orgánem veřejné moci.

V případě, že znalecký posudek vypracovává znalec - fyzická osoba, preferuje zákon jeho ústní podání. Je však pravidlem, že soud uloží znalci i jeho písemné vypracování[32].

## 4.5 Znalecký posudek předložený účastníkem

V civilním soudním řízení probíhá znalecké dokazování ve sporném řízení zpravidla k návrhu procesních stran. Na tomto základě mohou nastat dvě situace. V prvém případě účastník řízení navrhne provedení důkazu znaleckým posudkem a soud pověří znalce, resp. znalecký ústav jeho vyhotovením.

Další možnost zavedla novela provedená zákonem č. 218/2011 Sb., kterou se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích a další související zákony, a to s účinností od 1. 9. 2011. Zmíněná novela se výraznějším způsobem dotkla i ustanovení občanského soudního řádu. Domnívám se, že pro praxi českých soudů bude mít dalekosáhlé praktické důsledky, neboť uvedené nové ustanovení občanského soudního řádu, konkrétně ustanovení § 127a umožňuje účastníku řízení předložit soudu znalecký posudek vypracovaný znalcem,

---

[30] VRCHOVÁ, K., VRCHA, P.: *Znalecká činnost* [online]. I-poradce [citováno 23.2.2012]. Dostupné z: http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idcclanok=198&zor=1

[31] K tomu Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 352/2008 ze dne 6. 8. 2009, ve kterém se uvádí: *„Při zpracování posudků je nezbytné přihlédnout i k ostatním důkazním prostředkům, resp. k výslechům účastníků, zejména pak v nalézacím řízení vyslechnutým svědkům tak, aby byl vytvořen dostatečný podklad pro následné znalecké zkoumání dané problematiky. Je nezbytné, aby soud v rámci zajištění podkladového materiálu pro znaleckou verifikaci označil z dané důkazní množiny ty důkazní prostředky, které za dané procesní situace, s přihlédnutím k zásadě přímosti a ústnosti, přesvědčivosti svědků atd., byly jím považovány za relevantní a využitelné pro zpracování znaleckého posudku“.*

[32] WINTEROVÁ, A. a kol.: *Civilní právo procesní,* 4. aktualizované vydání, Praha: Linde, 2006, s. 268.

zapsaným do seznamu, na žádost tohoto účastníka. Soud může k tomuto posudku přihlédnout jako k posudku nezávislého znalce, kterého sám jmenoval. Pro přehlednost uvádím stav před přijatou novelou, a po ní:

- Před novelou

Dosud platilo, že i přes skutečnost, že výsledkem činnosti znalce při zpracování posudků na základě dohody se zadavatelem (občanem nebo organizací) je též znalecký posudek, v případě, že následně došlo k soudnímu řízení, soud na takový posudek nahlížel rozdílně[33]. Bylo důsledně odlišováno, zda se jedná o znalecký posudek, zpracovaný znalcem na základě soudního usnesení, nebo zda jde o posudek, který byl zpracován pro objednatele (občana). Na takový znalecký posudek pak bylo, v rámci probíhajícího soudního řízení, nahlíženo jako na důkazní prostředek – soukromou listinu ve smyslu ustanovení § 129 OSŘ, nikoli jako na posudek zpracovaný soudem ustanoveným znalcem postupem podle ustanovení § 127 OSŘ[34]. Navíc obsah takové listiny mohl být stranami zpochybněn, a ve věci bylo třeba následovné ustanovení znalce soudem.

- Současný stav

V nově zavedeném ustanovení § 127a OSŘ se uvádí: *„Jestliže znalecký posudek předložený účastníkem řízení má všechny zákonem požadované náležitosti a obsahuje doložku znalce o tom, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku, postupuje se při provádění tohoto důkazu stejně, jako by se jednalo o znalecký posudek vyžádaný soudem".* Co z daného textu vyplývá?

Z nového ustanovení § 127a OSŘ, dle mého názoru vyplývá, že znalce, který soukromý posudek zpracoval, může soud předvolat, klást mu otázky a obdobně mu mohou klást otázky i účastníci řízení, resp. se k vyhotovenému posudku vyjádřit. Nicméně, dle mého soudu, novelizovaná právní úprava nic nemění na skutečnosti, že takovýto posudek je nutno považovat za důkaz soukromou listinou. Tento postup je nutné volit přesto, že tzv. znalecký posudek ve smyslu ustanovení § 127a OSŘ je podmíněn doložkou znalce o tom, že si je vědom následků nepravdivých údajů v něm uvedených.

---

[33] Viz například rozhodnutí Krajského soudu Ústí nad Labem, sp. zn. 9 Co 164/2000 ze dne 28. 3. 2000, kde je uvedeno: *„Předložil-li žalobce k důkazu listinu, označenou jako znalecký posudek, aniž si soud sám zpracování takového znaleckého posudku vyžádal, je nutno na takovou listinu pohlížet ve smyslu § 129 OSŘ (nikoli jako na znalecký posudek dle § 127 OSŘ), kterou je soud povinen hodnotit podle zásad, vyjádřených v § 132 OSŘ".*

[34] VRCHOVÁ, K., VRCHA, P.: *Znalecká činnost* [online]. I-poradce [citováno 23.2.2012]. Dostupné z: http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idcclanok=198&zor=1

Další argument proti takto zákonem označené listině spočívá v tom, že soud má takto postupovat při provádění důkazu. Nelze nad rámec zákona uvažovat o tom, že by měl takový důkaz být následně hodnocen stejně jako znalecký posudek, vypracovaný znalcem, kterého ustanovil soud.

Nadto, posudek předložený k žádosti účastníka, byť odborníkem, zapsaným do seznamu znalců, lze stěží hodnotit jako posudek nestranného, nezávislého znalce ve smyslu ustanovení § 17 OSŘ a ustanovení § 11 ZZT.

## 4.6 Náležitosti znaleckého posudku

Náležitosti, kterými musí vypracovaný posudek disponovat, nalezneme v ustanovení § 13 odst. 1 až 6 prováděcí vyhlášky. U písemné formy je podoba jednoznačná. Posudek je nutné sešit, jeho jednotlivé strany očíslovány a k poslední straně posudku musí být připevněna sešívací šňůra, která je přetištěna znaleckou pečetí.

Znalecký posudek se skládá ze tří částí, a to z nálezu, posudku a znalecké doložky. Posudek začíná titulním listem, ze kterého musí být patrno, že se jedná o znalecký posudek, k tomu znalec připojí číslo posudku. Následuje identifikace toho, kdo posudek vypracoval, kdo a kdy si posudek vyžádal, za jakým účelem, kolik má posudek listů, a to včetně příloh, v kolika vyhotoveních se předává a přidá datum vypracování posudku[35].

- Nález

V této části posudku uvede znalec všechny podklady, z nichž při zpracování vycházel. Nález by měl být logicky členěn, a to ve vazbě na posuzované skutečnosti, současně by měl být srozumitelný a pochopitelný.

- Posudek

V této části se znalec zabývá jednotlivými zadanými problémy. Stejně jako u nálezu, tak i ve vztahu k posudku, resp. posudkové části znaleckého posudku, by měl být kladen důraz na jeho srozumitelnost, tj. pokud znalec používá v textu odborné termíny, zkratky či symboly, bylo by vhodné je vysvětlit. Následuje vlastní posudek, který obsahuje odborné posouzení otázek, a to včetně závěru(ů). Nedílnou součástí závěrečné části jsou otázky a odpovědi, kdy

[35] BRADÁČ, A., KLEDUS, M., KREJČÍŘ, P. a kol.: *Soudní znalectví,* Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2010, s. 96.

ke každé otázce tak, jak byla znalci položena, následuje odpověď. Ve složitějších případech, kdy je posudková část obsáhlejší, jeví se vhodné shrnutí dílčích závěrů na konci posudku[36].

- Znalecká doložka

Znalce připojí na poslední stranu znaleckou doložku, která především označuje jeho kvalifikaci. Měla by obsahovat označení seznamu, v němž je zapsán a oboru, ve kterém je oprávněn podávat posudky. Nedílnou součástí znalecké doložky je i číslo, pod kterým je úkon zapsán ve znaleckém deníku.

## 4.7 Provádění důkazu znaleckým posudkem

Dokazování znaleckým posudkem provádí soud, tak jako ostatními důkazními prostředky, zásadně při jednání. Jeho postup je upraven občanským soudním řádem v ustanovení § 127 odst. 4 OSŘ.

Usnesením soudu dochází k ustanovení znalce. Soud ustanoví znalce vždy po slyšení účastníků, kterým je tak dána možnost vyjádřit se k jeho osobě.

V předmětném usnesení soud znalci rovněž vymezí jednoznačně jeho úlohu a konkretizuje zadání, poskytne mu podklady potřebné pro vypracování posudku a umožní k nim přístup nebo alespoň je označí. V rámci provádění dokazování má ze zákona přednost výslech znalce, tj. jím ústně podaný odborný posudek. V souvislosti s výslechem znalce mohou vzniknout rozpory či nejasnosti. Uvedené nedostatky lze odstranit dodatečným vysvětlením znalce, zpravidla k dotazu soudu či účastníků řízení, v průběhu probíhajícího výslechu.

Vyžaduje-li to však povaha věci (v praxi je využíván spíše tento způsob) soud znalci uloží, aby vypracoval posudek písemně; to nevylučuje, aby byl k vysvětlení či doplnění písemného posudku, ať již na základě úvahy soudu nebo na žádost účastníků řízení, popř. z obou těchto důvodů ještě ústně vyslechnut při jednání. Uvedený postup je podpořen ostatně i judikaturou Nejvyššího soudu[37].

---

[36] BRADÁČ, A., KLEDUS, M., KREJČÍŘ, P. a kol.: *Soudní znalectví,* Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2010, s. 96.

[37] Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 4452/2010 ze dne 28. 3. 2012, obdobně Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 275/2006 ze dne 24. 4. 2008

K samotnému znaleckému posudku je zapotřebí poskytnout znalci náležitou součinnost účastníků. Tuto povinnost, v konkrétním probíhajícím řízení, mu ukládá předseda senátu, a může být uložena nejen účastníkovi (účastníkům), ale i svědkovi (svědkům) či komukoli jinému, resp. třetím osobám[38]. Účastník, resp. jiné osoby, jsou povinné dostavit se ke znalci, předložit mu potřebné předměty, podat nutná vysvětlení, podrobit se lékařskému vyšetření[39], nebo v obecnější rovině pak povinnost něco konat, snášet, strpět, pokud je toho třeba k podání znaleckého posudku.

V tomto případě je velmi žádoucí spolupráce znalce s příslušným soudem[40], resp. soudcem, protože znalec sám nemá ve vztahu k účastníkům, svědkům nebo jiným osobám žádnou donucovací pravomoc, naproti tomu soud může ukládat sankce za neplnění povinností vůči znalci. Poskytnutí součinnosti ze strany účastníků i jiných osob při zpracování znaleckého posudku je, ze strany soudu, procesně vynutitelné, například formou předvedení (§ 52 OSŘ), nebo uložením pokuty (§ 53 OSŘ)[41].

I v zákonem stanovené povinnosti se však lze setkat s výjimkami, které se váží na poskytnutí součinnosti účastníka vůči znalci, a která ani v těchto případech nemůže být bezbřehá, tj. má své zákonné limity. Jde například o situace, kde podání vysvětlení účastníka, potažmo třetích osob, může být v rozporu s povinností zachování mlčenlivosti o určitých skutečnostech (nejčastěji se lze s nimi setkat v obchodním právu), nebo v rovině trestněprávní, kdy existuje oprávnění ochrany osob blízkých (právo odmítnutí výpovědi). V úvahu přichází i další oblast výjimek, a to případy, kdy jsou chráněna ústavní práva jednotlivce (právo na ochranu zdraví, spojené s právem odmítnutí podrobit se lékařskému vyšetření, nebo právo na ochranu citlivých osobních údajů)[42].

---

[38] Ustanovení § 127 odst. 4 OSŘ.

[39] Viz Nález (ÚS) sp. zn. I. ÚS 987/07 ze dne 28. 2. 2008: *„V řízení o určení otcovství podle § 54 odst. 1 a odst. 2zákona o rodině je soud oprávněn uložit žalovanému muži, aby se v souladu s § 127 odst. 3 o.s.ř. dostavil ke znalci a strpěl odběr vzorků DNA, a to za účelem určení, popř. vyloučení otcovství tohoto muže. Není v rozporu s ústavním pořádkem, vynucuje-li soud splnění této povinnosti na žalovaném muži, který se odmítá vyšetření podrobit, za pomoci pořádkových pokut či předvedení.*

[40] Srov. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Cdo 2219/200, ve kterém se uvádí: *„Ponechal-li soud bez povšimnutí sdělení znalce o nedostatku potřebné součinnosti účastníka řízení, stejně jako sdělení tohoto účastníka, proč se vyšetření znalcem nepodrobí, včetně jeho návrhu na ustanovení nového znalce, jde o postup soudu, jímž odňal účastníku možnost jednat před soudem“.*

[41] ŠKÁROVÁ, M. a kol.: *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 4. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2009, Praha: Linde, 2009, s. 301.

[42] DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář.* I. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2009, s. 585-6.

Jakmile je soudu doručen znalecký posudek, procesní strany (účastníci) mají možnost se k němu písemně vyjádřit. V případě jejich námitek proti posudku by strany měly aktivním způsobem formulovat otázky, na něž očekávají odpověď znalce při jednání, eventuálně požádají o odpověď, zpracovanou do písemného vyhotovení znaleckého posudku.

V soudní praxi může dojít ovšem k procesnímu stavu, kdy soud zpochybní správnost vypracovaného posudku, nebo jeho výsledky nebudou akceptovány, resp. budou zpochybněny účastníky řízení; v tom případě může soud nařídit přezkoumání znaleckého posudku jiným znaleckým posudkem. Hovoříme pak o tzv. revizním znaleckém posudku. Občanský soudní řád neukládá soudu v žádném ustanovení takovou povinnost, resp. o podmínkách pro nařízení vypracování revizního znaleckého posudku nehovoří. Záleží vždy na úvaze soudu, zda shledá důvody pro nařízení vypracování revizního znaleckého. Obdobně se k této otázce vyjadřuje Nejvyšší soud, který v rozsudcích konstatuje, že revizní znalecký posudek může zpracovat jiný znalec či znalecký ústav, avšak nestanoví předpoklady pro nařízení jeho vypracování a uvedené ponechává na úvaze soudu. Přičemž konstatuje, že vypracování takového posudku bude přicházet do úvahy zejména v těch případech, kdy soud bude mít pochybnosti o správnosti již vypracovaného posudku, které se nepodařilo odstranit ani po slyšení ustanoveného znalce[43].

Určité specifikum pak představuje přístup soudu ke znaleckým posudkům, které přeložili sami účastníci řízení a které soud posuzuje jako listinné důkazy. Zákon nestanoví výslovně důkazním prostředkům jejich důkazní sílu. Tudíž, i když bude pro soud věrohodnější posudek vypracovaný znalcem, kterého ustanovil, neznamená to, že ustanovený znalec by měl znalecký posudek, předložený účastníkem, přehlížet. Naopak, bylo by vhodné, aby se k předloženému posudku vyjádřil a s posudkem vypořádal.

Může nastat i procesní stav, kdy se v rámci provádění důkazů soud se znaleckým posudkem, předloženým jedním z účastníků, spokojí[44].

[43] Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 2414/2008 ze dne 26. 8. 2010, Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 22 Cdo 1181/2008 ze dne 20. 10. 2009.

[44] Vycházím z DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář.* I. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2009, s. 585.

## 4.8 Hodnocení znaleckého důkazu soudem

Soud přistoupí k hodnocení znaleckého posudku v souladu se zásadou volného hodnocení důkazu, tzn. hodnotí důkazy podle své úvahy, každý důkaz jednotlivě a všechny ve vzájemné souvislosti[45].

Podle ustáleného výkladu judikatury[46] není však soud oprávněn přehodnocovat závěry znalce po věcné stránce, tj. *„… může hodnotit jen úplnost výchozích skutkových podkladů, logickou souladnost znalcových závěrů a eventuálně též srovnávat obsah znaleckého posudku s ostatními provedenými důkazy. Nezbytný hodnotící prvek, někdy hraničící s právními aspekty věci se ve znaleckých posudcích vyskytuje v různé intenzitě: od pouhé jeho existence (např. výpočet rychlosti vozidla při nárazu) přes blízkost k právní stránce věci (příčinná souvislost mezi zdravotním poškozením a škodnou událostí) až po zjevnou souvislost s právem (stanovení ceny nemovitosti)“.*[47]

Odpovědné hodnocení znaleckého posudku soudem musí být postaveno kromě odborného závěru znalce rovněž na podkladech (východiscích), resp. úvahách, na jejichž základě znalec ke svým zjištěním dospěl. Samozřejmě soud nemůže automaticky přebírat znalcovi závěry, ale je-li to nutné, musí je konfrontovat i s ostatními důkazy. Důvodem tohoto postupu soudu jsou situace, které mohou při vypracování posudku znalcem vzniknout (např. údaje uvedené znalcem nejsou přesné, znalcovi závěry si v jednotlivostech odporují, apod.).

[45] Ustanovení § 132 OSŘ, věta první.
[46] Viz Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 4316/2009, Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. Cdo 1810/2009.
[47] DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář.* I. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2009, s. 584-5.

# 5 NÁKLADY SPOJENÉ SE ZNALECKÝM DOKAZOVÁNÍM

Náklady vznikající účastníkům v průběhu řízení zahrnují mimo jiné i jejich určité výdaje, spojené s dokazováním. To se týká především nákladů spojených s dokazováním znaleckým posudkem, protože podle příslušných předpisů o znalcích jde o značné peněžní částky. V praxi je tedy běžné, že soud uloží účastníkovi, u něhož nejsou podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a který důkaz znaleckým posudkem navrhl, resp. v jehož prospěch má být znalecký posudek vyhotoven, aby složil přiměřenou zálohu[48]. Situace, kdy účastník nezaplatí zálohu na náklady důkazu, není sama o sobě důvodem pro neprovedení důkazu. Naopak. Soud důkaz provede a náklady s tím spojené, na základě vykonatelného usnesení, kterým byla povinnost složit zálohu uložena, vymáhá cestou výkonu rozhodnutí. Uvedené však lze provést jen do vydání rozhodnutí, kterým se řízení končí.

Současný právní stav o odměňování a náhradě nákladů řízení náležejících znalci je upraven zákonem č. 36/1967Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, který byl v tomto směru významně novelizován zákonem č. 444/2011 Sb. s účinností od 21. 1. 2011. Uvedená novela oproti dřívějšímu stavu významnou měrou rozšířila zásadní otázky institutu odměňování a náhrady nákladů znalců, zatímco předchozí právní úprava upřednostňovala v tomto směru podzákonný předpis (vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů). Domnívám se, že tento posun přispěl k zdůraznění jednoho ze základních práv znalce, tedy jeho právo na odměnu a náhradu nákladů jeho činnosti (znalečné).

## 5.1 Odměňování znalců

Pravidla, spojená s odměňováním znalce, jsou dále obsažena v již zmíněné prováděcí vyhlášce.

Obecně vycházím z vyhlášky, která stanoví sazby odměn za znalecké posudky, jejichž výše se odvíjí od jeho náročnosti a míry odborných znalostí znalce (za 1 hod. práce podle těchto kritérií náleží znalci částka v rozmezí 100,- až 350,- Kč)[49]. Ve smyslu ustanovení § 21

[48] Viz ustanovení § 141 odst. 1 OSŘ.
[49] Srov. ustanovení § 16 prováděcí vyhlášky.

prováděcí vyhlášky může dojít ke snížení odměny za znalecký posudek. Je tomu zejména tak u opakujících se jednoduchých znaleckých posudků, které spočívají ve zjišťování v podstatě stejných skutečností, např. v provádění zkoušek pomocí speciálního zařízení, eventuálně laboratorního postupu, apod. V těchto případech se hranice sazeb snižují o 20%.

S ohledem na okolnosti případu, které jsou mimořádně obtížné, může znalec uplatnit nárok na odměnu vyšší. Tato pak může být soudem přiměřeně zvýšena až o 20%.

Jestliže je znalecký posudek zadán soudem, řídí se odměna znalce jiným než zmíněnými ustanoveními prováděcí vyhlášky[50], protože soud, který si vyžádá znalecký posudek, rozhodne o odměně a popř. náhradě mzdy znalce v rámci konkrétního civilního řízení. Při tom posuzuje výši odměna za znalecký úkon zejména podle následujících kritérií:

- povaha a rozsah úkonu a stupeň odborné kvalifikace potřebné k jeho provedení, a to v každé z položek provedeného úkonu,
- charakter a účelnost pomocných prací; při znaleckém úkonu je studium spisu zpravidla součástí úkonu,
- přiměřenost doby trvání úkonu, a to též porovnáním s obdobnými odbornými úkony a částkami odměn za ně účtovanými,
- dodržení stanovené lhůty znalcem, zejména bylo-li uloženo spěšné provedení úkonu,
- zda úkon spočíval v přezkoumávání posudku provedeného jiným znalcem[51].

Za některá znalecká posouzení náleží znalci odměna stanovená paušální částkou. Tyto případy se však týkají pouze znaleckých posudků, vyžadovaných v řízení trestním, nikoli civilním.

Znaleckým ústavům náleží za výkon jejich činnosti rovněž odměna podle prováděcí vyhlášky. Výše odměny a její uplatnění je stanovena, s některými drobnými odchylkami, obdobně jako u znalců.

## 5.2 Náhrada nákladů vynaložených znalcem

Mimo odměny za provedení znalecké činnosti náleží znalci rovněž náhrada hotových výdajů. Mezi hotové výdaje řadíme především cestovní výdaje, věcné výdaje, náklady spojené

[50] Ustanovení § 25 prováděcí vyhlášky.
[51] Ustanovení § 25 odst. 2 prováděcí vyhlášky.

s přibráním konzultanta za podmínky, že s ním souhlasil soud a popř. náhrada ušlé mzdy, je-li znalec v pracovním poměru. Zákon i prováděcí předpis náklady vynaložené znalce ovšem vypočítává pouze demonstrativně, znalec může uplatnit i náhradu jiných, účelně vynaložených a odůvodněných nákladů.

Cestovní a jiné výdaje jsou hrazeny znalci podle obecných předpisů o náhradě cestovních, stěhovacích a jiných výdajů při pracovních cestách. Současně má znalec nárok na náhradu mzdy za dobu strávenou podáním ústního znaleckého posudku (spojeném zpravidla s účastí na soudním jednání). Do toho se započítává rovněž čekací doba a dobra strávená na cestě k jednání a zpět, pokud jde o dobu, která se kryje s jeho dobou pracovní.

Stejně jako v souvislosti s odměnou má znalec nárok na poskytnutí zálohy na úhradu cestovních a jiných výdajů.

Znalec uplatňuje nárok na náhradu hotových výloh na základě dokladů, předložených soudu. Obdobný postup volí, pokud účtuje odměnu, kterou poskytl za provedení pomocných prací jinému odborníkovi. Za takové pomocné práce soud pak přizná náhradu vyplacené odměny pouze ve výši stanovené mzdovým (platovým) tarifem, platným pro tyto činnosti.

Soud postupuje při uplatnění znalcova nároku na náhradu mzdy obdobně jako při uplatnění tohoto nároku svědkem.

## 5.3 Rozhodnutí soudu o náhradě nákladů za znalecké dokazování

Při posuzování nároků znalce postupuje soud jednak podle shora zmíněných předpisů, a dále podle občanského soudního řádu[52]. Již bylo konstatováno, že právo na náhradu hotových výdajů a na odměnu znalce (znalečné) náleží mimo jiné i tomu znalci, jehož ustanovil soud, a zřejmě také znalci, který vypracoval posudek předložený účastníkem (za předpokladu, že tento účastník byl úspěšný ve sporu). Přestože jsem v předchozích částech uvedla, že na znalecké posudky předložené účastníky lze, při jejich provádění, nahlížet jako na důkaz listinou, není vyloučeno, že soudní praxe bude v souvislosti s náhradou nákladů řízení poskytovat náhradu nákladů i tomuto znalci.

Znalec má především právo na odměnu za podání posudku. Pokud znalec provede posudek podle pokynu soudu řádně a včas, vzniká mu legitimní očekávání na odměnu,

[52] Ustanovení § 139 odst. 2 OSŘ.

určenou dle právních předpisů uvedených v předchozí kapitole. Právo domáhat se legitimního majetkového nároku spadá pod ochranu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svod a rovněž také pod ochranu čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod[53].

Soud je povinen rozhodnout usnesením o znalečném neprodleně po podání znaleckého posudku. Znalci je pak třeba soudem určenou částku vyplatit ve lhůtě do 2 měsíců od právní moci tohoto usnesení.

[53] Usnesení ÚS sp. zn. I. ÚS 360/03 ze dne 22. 10. 2003.

# 6 ZÁVĚR

Jedním ze základních předpisů, upravujících výkon znalecké činnosti je zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. 7. 1967. Za celou dobu své platnosti a účinnosti byl novelizován pouze třikrát, a to zákonem č. 322/2006 Sb., zákonem č. 227/2009 Sb. a poslední novelizace zákonem č. 444/2011 Sb.

U dvou prvně zmíněných novelizací se jednalo pouze o drobné úpravy, které s výkonem znalecké činnosti souvisely pouze nepřímo. V prvním případě šlo o vložení nového odst. 3 do ustanovení § 17, týkající se daně z přidané hodnoty, v druhém pak o doplnění věty do ustanovení § 7 odst. 2, ohledně přidělování identifikačních čísel osoby znalcům a tlumočníkům. Posledně uvedená novela zasáhla do předmětné právní úpravy nejvýraznějším způsobem, mj. zpřesnila a částečně změnila podmínky pro jmenování znalce, doplnila dosud chybějící úpravu povinnosti mlčenlivosti, nově zavedla instituty pozastavení práva a zániku práva na výkon znalecké činnosti, a v neposlední řadě došlo k zavedení sankčních ustanovení, jimiž se zavádí systém trestání za poručení povinností v podobě přestupků u znalců a správních deliktů u znaleckých ústavů.

Domnívám se, že i přes výraznější změny v souvislosti s poslední novelizací (z nichž některé nepřispěly k optimalizaci právní regulace znaleckého dokazování, jak jsem již ostatně uvedla v textu své práce), je původní právní úprava v mnoha směrech nevyhovující a neodpovídá současným podmínkám, společenským ani ekonomickým. Vzhledem k charakteru zákona a rozsahu jeho nedostatků by mělo dojít k nápravě cestou změny celkové koncepce, nikoli prosté novelizace. Pozitivně lze proto vnímat informaci o nově připravovaném zákoně o znalcích[54], který byl předán Ministerstvu spravedlnosti ČR k rozpracování do paragrafového znění.

Ve své práci jsem ve smyslu v úvodu stanoveného cíle vyjádřila některé své dílčí závěry k výkonu znalecké činnosti, resp. její právní úpravě. Na tomto místě se pokusím o jejich stručné shrnutí.

Jako krok správným směrem vnímám upřednostnění odborného vyjádření orgánu veřejné moci. Zatímco dosud platilo, že za účelem odborného posouzení skutečností

[54] Viz *Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích* [online]. [Citováno 22.6.2012] . Dostupné z: http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_rack8lhk7cgh.doc

nezbytných pro rozhodnutí ve věci samé, bylo třeba zpravidla ustanovit znalce, v současné době by mělo být odborné vyjádření v mnoha případech dostačující. Uvedená změna by, dle mého názoru, mohla urychlit průběh soudních řízení.

Další domněnka, o které bych se v závěru práce ráda zmínila, se týká samotné formy podávaného znaleckého posudku. Současná právní úprava preferuje jeho ústní podání a dodává, že soud si může jeho písemné vyhotovení vyžádat. Lze jen předpokládat, že jedním z důvodů této preference byla obava z nadměrného zatěžování soudu jejich písemnými vyhotoveními. Nicméně, jak vyplývá nejen z odborných článků, ale i z judikatury, soudní praxe se i přesto přiklání k posouzení odborné otázky ve formě písemné.

Posledním zmíněným, a dle mého názoru vysoce problematickým místem, týkajícím se výkonu znalecké činnosti, se stalo nové ustanovení § 127a OSŘ, které bylo zavedeno zákonem č. 218/2011 Sb. Z dikce zákona plyne, že soud má při provádění důkazů zacházet se znaleckým posudkem, který předloží účastník řízení a který splňuje všechny zákonem požadované náležitosti (jde jak o náležitosti obecné, tak o povinnost opatřit posudek doložkou znalce, že si je vědom následků nepravdivého, hrubě zkresleného či neúplného znaleckého posudku), jako s rovnocenným tomu, který vyhotovil znalec ustanovený soudem. Domnívám se, že o rovnocenné znalecké posudky de facto jít nemůže. Svůj názor opírám zejména o skutečnost, že jeden z nich je vypracován na základě žádosti účastníka, proto na něj nelze nahlížet jako na nestranný, resp. vypracovaný nestranným znalcem, a to proto, že půjde do jisté míry o posudek závislý, byť opatřený doložkou. Nedovedu si představit situaci, kdy účastník řízení (ve vztahu ke znalci zadavatel) předloží v konkrétním případě, např. při určení znalecké ceny nemovitosti, kdy se při posuzování znalec pohybuje v určitých (zákonem vytyčených) cenových hranicích a ocenění lze podhodnotit, nebo nadhodnotit, nestranný posudek. A i když by mělo být na takovýto posudek v procesu provádění důkazu znaleckým posudkem nahlíženo rovnocenně, domnívám se, že půjde opět pouze o listinný důkaz, který bude třeba jako takový hodnotit. Nepředpokládám, že nově zdůrazněná možnost trestněprávního postihu zvýší nestrannost znalců. Až soudní praxe časem ukáže, nakolik se změní přístup soudů ke znaleckým posudkům, předkládaným účastníky řízení.

Do budoucna si lze jen přát a doufat, že zákonodárci zohlednili v připravovaném zákoně o zapsaných znalcích všechna dosavadní problematická místa stávající právní úpravy a v plném rozsahu se s nimi vypořádali.

# 7 RESUME

This work deals with the topic of an expert evidence in civil proceedings. The introduction is followed by the chapter about experts, both registered and non-registered in the register of experts. The emphasis is put on legal regulation of status of experts, their appointment and termination of their functions, rights and duties, as well as the legal responsibility of experts. Of course, experts are not the only ones, who can file an expert opinion as a evidence in civil proceedings. That is the reason why the subchapter about an expert institutions is connected. Then follows general explanation of the notion of the expert opinion. The emphasis is put on the course of taking of expert evidence by the court. This chapter deals with the way, how a court should assign certain task to an expert. Further the chapter contains analysis of legal regulation of requirements placed on expert opinions, deals with expert opinions submitted by parties itself and not by the expert appointed by the court, and finally with performing and evaluating of expert evidence. Next chapter pays attention to costs of proceedings connected with expert evidence, mainly to remuneration of experts and to compensation of their expenses. The final part of this work summarizes the main problems of the legal regulation and of the judicial practice, which were analyzed in previous chapters, and their solutions. Legal regulation of expert evidence in the Czech procedural law are contained mainly in the code of civil procedure and in the law about experts and interpreters. Both legal acts were changed recently; for example each party can now submit expert opinion of its own expert and the court is obliged to proceed in the same way as it was expert opinion rendered by the court appointed expert. Unfortunately, beneficial effect of these legal changes, is very doubtful.

# 8 SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

## 8.1 Literatura


- BRADÁČ, A., KLEDUS, M., KREJČÍŘ, P. a kol.: *Soudní znalectví.* Brno: Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., 2010.
- DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář.* I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009.
- DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol.: *Občanský soudní řád I, § 1 až 200za. Komentář.* 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009.
- HANDL, V., RUBEŠ, J. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Panorama, 1985.
- ŠKÁROVÁ, M. a kol.: *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou.* 4. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2009. Praha: Linde, 2009.
- WINTEROVÁ, A. a kol.: *Civilní právo procesní,* 4. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2006.


## 8.2 Právní předpisy


- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 37/1967 Sb., o provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

## 8.3 Judikatura


- Nález ÚS sp. zn. I. ÚS 987/07 ze dne 28. 2. 2008.
- Usnesení ÚS sp. zn. I. ÚS 360/03 ze dne 22. 10. 2003.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cz 18/72 ze dne 30. 11. 1972.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Cdo 2219/2000 ze dne 13. 4. 2001.
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 275/2006 ze dne 24. 4. 2008.
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 352/2008 ze dne 6. 8. 2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1181/2008 ze dne 20. 10. 2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2414/2008 ze dne 26. 8. 2010.
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. Cdo 1810/2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 4316/2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 4452/2010 ze dne 28. 3. 2012.
- Rozhodnutí Krajského soudu Ústí nad Labem, sp. zn. 9 Co 164/2000 ze dne 28. 3. 2000.


## 8.4 Ostatní zdroje


- *Důvodová zpráva k zákonu č. 444/2011 Sb., změna zákona o znalcích a tlumočnících*. Poslanecká sněmovna Parlamentu, 2011. ASPI ID: LIT39539CZ.
- Viz *Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích* [online]. [Citováno 22.6.2012]. Dostupné z: <http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_rack8lhk7cgh.doc>
- Příloha *Zprávy Veřejného ochránce práv za 3. čtvrtletí roku 2009* [online]. Veřejný ochránce práv [citováno 7. 5. 2012]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/zpravy-o-cinnosti/zpravy-pro-poslaneckou-snemovnu/>
- ŠKOCH, P. *Znalec a občanské soudní řízení.* [online] Znalecký portál. [citováno 3.5.2012]. Dostupné z: <http://www.znaleckyportal.cz/index.php?view=article&catid=204:znalelectvi-obecne&id=183:znalec-a-obcanske-soudni-rizeni&format=pdf&option=com_content&Itemid=160>

- VRCHOVÁ, K., VRCHA, P.: *Znalecká činnost* [online]. I-poradce [citováno 23.2.2012]. Dostupné z: <http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idcclanok=198&zor=1>